

متغیرهای تأثیرگذار بر بازار ارز

مرتضی عزتی
عضو هیات علمی
دانشگاه تربیت
مدرس

در هفته‌های اخیر قیمت‌ها در بازار ارز روند صعودی به خود گرفته است به طوری که نرخ دلار آمریکا به کانال ۱۷ هزار تومان هم رسید. اما اینکه چه عواملی باعث بازگشت روند صعودی قیمت به این بازار شده است در ابتدا می‌توان به افزایش انتظارات تورمی در جامعه اشاره کرد که خود این عامل از عوامل دیگری نشأت گرفته است. در همین راستا، شیوع ویروس «کووید۱۹» مانند تمام بخش‌های اقتصاد ایران، بازار ارز را نیز تحت تأثیر قرار داده است. شیوع این بیماری که در تمام کشورهای جهان رخ داده باعث شده است تا درآمدهای ارزی کشور با کاهش مواجه شود. در نزدیک به سه ماهی که از همه‌گیری کرونا در کشور می‌گذرد، میزان صادرات غیرنفتی به دلیل محدودیت‌هایی که در مرزهای زمینی و هوایی از سوی اکثر کشورها اعمال شده است، با افت همراه بوده و موجب کاهش درآمدهای ارزی کشور شده است. از طرف دیگر، تغییر جو روانی در اقتصاد ایران به افزایش تقاضا برای ارز دامن زده است. همانگونه که برخی از بازارها مانند سرمایه با رونق همراه بوده و بازدهی بالایی داشته است، سرمایه‌گذاران انتظار دارند تا بازده بازار ارز نیز افزایش یابد. بدین ترتیب تغییر وزن عرضه و تقاضا یکی دیگر از عواملی بوده که با سنگینی طرف تقاضا موجب بالا رفتن قیمت‌ها در این بازار شده است.

در حالی که طی هفته‌های اخیر بازار سهام ایران با رشد قابل توجهی همراه بوده است، کندی رشد و گاه اصلاح شاخص‌های آن در روزهای اخیر باعث شده است تا بخش کوچکی از نقدینگی وارد بازار ارز شود و میزان تقاضا را افزایش دهد.

اما عامل دیگری که سال‌هاست در اقتصاد و تمام بازارها حاکم است، انتظارات تورمی است که به دلیل بالا بودن نرخ تورم در کشور و انتظار مردم و فعالان اقتصادی از بالا ماندن آن در ماه‌های آینده به تلاطمات در بازارهای مختلف منجر می‌شود. در این میان بخش عمده‌ای از مردم برای حفظ ارزش دارایی‌های خود و کسب سود بالاتر از سپرده‌های بانکی سرمایه خود را وارد بازارهای مختلف می‌کنند که همواره ارز یکی از گزینه‌هاست. بانک مرکزی به‌عنوان نهاد بازار ساز در ماه‌های اخیر سعی کرده تا بر اساس عرضه و تقاضا قیمت ارز را تعیین کند که بازار کشش آن را داشته باشد. در همین راستا، این بانک می‌تواند با اعمال سیاست‌های پولی بازار ارز را به سمت آرامش هدایت کند. در ماه‌های آتی هر تغییری که در اقتصاد ایران تغییر کند براساس وزن و قدرتی که دارد می‌تواند روی آینده بازار ارز تأثیر بگذارد. یکی از این متغیرها که هم‌اکنون سهم بالایی در رتب و تاب بازارها دارد، ویروس کروناست. بر همین اساس در صورتی که این بیماری در کشور مهار و شیب نزولی قابل توجهی پیدا کند به همان میزان می‌تواند اثر مثبتی بر کل اقتصاد و بازار ارز داشته باشد. با مهار کرونا، تجارت خارجی ایران بتدریج به حالت عادی خود بازمی‌گردد و باعث افزایش درآمدهای ارزی کشور می‌شود که معنای آن تقویت طرف عرضه است که روی قیمت‌ها در بازار ارز تأثیر خواهد داشت.

بانک مرکزی آماده اجرای سیاست «هدف‌گذاری تورم» است

رئیس کل بانک مرکزی در یادداشتی اینستاگرامی نوشت: ریشه تورم بالا به‌عنوان گروه اصلی اقتصاد کشور سلطه سیاست‌های مالی و پولی کردن کسری بودجه و سیاست‌های انبساطی پولی بوده است. عبدالناصر همتی در یادداشت اینستاگرامی صفحه خود نوشت: چند نکته در خصوص هدف‌گذاری تورم دارم.

۱- ریشه تورم بالا به‌عنوان گروه اصلی اقتصاد کشور در طول چند دهه گذشته، سلطه سیاست‌های مالی و پولی نمودن کسری بودجه و اتکای مستمر بر سیاست‌های انبساطی پولی برای رشد اقتصادی بوده است.

۲- در دوره‌های فراوانی منابع ارزی، دولت‌ها به انبساط بودجه مبتنی بر منابع ارزی و سرکوب تورم، با دخالت در بازار ارز و افزایش عرضه به کمک واردات روی آورده‌اند و در واقع افت قیمت‌های ارزی به روش‌های مستقیم و غیرمستقیم به منابع بانکی متوسل شده‌اند. اینگونه روش‌ها نه تنها پایدار نبوده، بلکه مشکلات بسیار زیادی از جمله تحلیل منابع ارزی و تضعیف تولید ملی و نوسانات شدید چرخه‌های تجاری را به دنبال داشته است.

۳- پس از تغییر در سیاست‌های ارزی، پولی و مالی کشور به همراه انباشت منابع لازم برای ادامه سیاست کنترل و ثبات‌سازی در بازار ارز که از ۲ سال پیش آغاز شده است و با طراحی و توسعه ابزارهای عملیاتی کردن، سیاست‌های جدید پولی امروز بانک مرکزی آماده است که سیاست هدف‌گذاری تورم را به اجرا بگذارد.

۴- در قالب این سیاست قطب‌نمای اصلی سیاست‌های پولی و ارزی بانک مرکزی، تورم هدف خواهد بود و برای رسیدن به آن از ابزار مدیریت نرخ سود در بازار باز استفاده خواهد شد. همانگونه که قبلاً گفته بودم نرخ سود سیاستی کوتاه مدت در دالان نرخ سود بازار باز، یک هدف میانی برای تحقق هدف خواهد بود.

۵- موفقیت و اثربخشی این سیاست در گرو اقدام دولت در انتشار هرچه سریع‌تر اوراق بدهی برای جبران کسری بودجه جهت سیکلی کردن بودجه و البته تلاش بیشتر برای کاهش کسری بودجه است. **امهر**

بازنگری در روش عرضه محصولات فولادی

سرپرست وزارت صنعت، معدن و تجارت از برگزاری جلسه کمیته سامان دهی فولاد در هفته جاری خبر داد و گفت: بازنگری در شیوه عرضه محصولات فولادی و تعیین قیمت با اتکا به فرمول‌های اقتصادی در دستور کار این کمیته قرار دارد.

حسین مدرس خیابانی با اشاره به دستور رئیس جمهوری مبنی بر ضرورت رفع دغدغه تولیدکنندگان و صاحبان کارخانه‌ها برای تأمین مواد اولیه گفت: جلسه کمیته ساماندهی محصولات فولادی در هفته جاری با حضور تولیدکنندگان برگزار خواهد شد تا بتوان در شیوه عرضه محصولات فولادی و تعیین قیمت با فرمول‌های اقتصادی، تجدیدنظر لازم صورت گیرد. سرپرست وزارت صنعت، معدن و تجارت افزود: هدف وزارت صنعت، معدن و تجارت آن است که علاوه بر اینکه مواد اولیه مورد نیاز صنایع پایین‌دستی فولاد تأمین شود، صادرات نیز به‌عنوان یکی از دستور کارهای جدی این وزارتخانه، مورد حمایت قرار گیرد.

وی تصریح کرد: در سیاست‌های جدید وزارت صنعت، معدن و تجارت اجازه داده نخواهد شد تا فولاد نیز به‌عنوان یک کالای سرمایه‌ای مورد معامله قرار گیرد، بلکه با مکانیزم‌های جدیدی که طراحی خواهد شد، تلاش می‌شود تا محصولات فولادی به دست مصرف‌کنندگان واقعی و صنایع پایین‌دستی آن هم بر اساس نیازهای واقعی آنها برسد. به گفته مدرس مبنای خیابانی، در واقع سیاست وزارت صنعت، معدن و تجارت تنها بر مبنای معطلی صنایع پایین‌دستی و تولیدکنندگان در دسترسی به مواد اولیه خود است و این سیاست را با مکانیزم‌های صحیح و به روش‌های مختلف عملیاتی خواهد کرد. **فارس**

۴۳۰ هزار نفر به آمار شاغلان در سال ۹۸ اضافه شد

مرکز آمار ایران اعلام کرد: در کل سال ۱۳۹۸ نسبت به سال ۱۳۹۷ در حدود ۴۳۰ هزار نفر به خالص آمار شاغلان افزوده شده است.

مرکز آمار ایران گزارش «طرح آماریگری نیروی کار در سال ۱۳۹۸ با تمرکز ویژه بر فصل زمستان قبل» را به اطلاع اعضای دولت رسانید.

مطابق داده‌های این طرح که در ماه میانی هر فصل با هدف شناخت ساختار و وضعیت جاری نیروی کار کشور و تغییرات آن اجرامی می‌شود، در کل سال ۱۳۹۸ نسبت به سال ۱۳۹۷ در حدود ۴۳۰ هزار نفر به خالص آمار شاغلان افزوده شده که این میزان افزایش تقریباً معادل متوسط افزایش سالانه از ابتدای سال ۱۳۹۲ تا پایان سال ۱۳۹۸ یعنی رقم ۴۲۸ هزار نفر بوده است. در این گزارش همچنین عنوان شد که از مجموع ۶۱ میلیون و ۶۶۶ هزار نفر جمعیت ۱۵ ساله و بیشتر در سال مورد بررسی، حدود ۴۴۱ درصد در گروه جمعیت فعال و ۵۵٫۹ درصد در گروه جمعیت غیر فعال قرار دارند. علاوه بر این، ۸۹۳ درصد از جمعیت فعال در سال ۱۳۹۷ در زمره افراد شاغل و ۱۰۰۷ درصد این گروه در زمره افراد بیکار قرار داشته‌اند. **شهر**

سپیده پیری

خبرنگار

باشیوع کرونادر جهان، نه فقط بازار سرمایه بلکه اغلب فعالیت‌های اقتصادی در کشورهای مختلف کم رونق و بی‌برق شده است اما بورس در ایران مسیر دیگری را طی می‌کند. روندی که به مذاق مسئولان و بخشی از مردم و خریداران خوش آمده، شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه و جوه در پژوهشی اعلام کرد تعداد ثبت‌نام‌کنندگان در سامانه «سجام» در اسفند ۹۸ رقمی معادل ۴۸۹ هزار و ۹۰۷ بوده که در یک جش معنادران در فروردین ۹۹ به یک میلیون و ۲۰۲ هزار و ۹۹۲ رسیده است. داده‌ای که حکایت از روی بورس افتادن ناگهانی است و بسیاری از صاحب‌نظران و متخصصان هشدارهایی نسبت به مخاطرات احتمالی آن مطرح کرده‌اند. در چنین شرایطی با بررسی رفتار و انتخاب‌های اقتصادی سهامداران نکات درخور تأملی از این جامعه آماری و چگونگی بازی‌شان در میدان بورس به‌دست می‌آید. محمد مهدی موسوی متخصص بازارهای مالی از دانشگاه ساوث همپتون انگلیس و عضو هیأت علمی دانشگاه خاتم در تحلیل جهش ناگهانی بورس ضمن اعلام نگرانی از پیامدهای آن، از منظر نظریه رفتار توده‌وار، نقش الیت‌ها در چگونگی انتخاب‌های توده مردم و در نهایت آشناری که این رویداد بر سپهر اقتصادی، سیاسی و اجتماعی ایران بر جای می‌گذارد، سخن گفت. هشدار به مسئولان به جهت تغییر در سیاست‌گذاری‌ها هم موارد مورد تأکید وی بود. **مشرح این گفت‌وگورا در ادامه می‌خوانید.**

■ **به نظر می‌رسد یک جمعیت میلیونی تازه‌واردی که باسازو کار بورس آشنایی ندارند، تحت تأثیر هیجان وارد شده‌اند. این اتفاق می‌تواند منجر به یک اضطراب اجتماعی ناشی از ناآشنایی نسبت به این بازار تخصصی شود؟**

این موضوع در اقتصاد رفتاری زیاد مورد بررسی قرار می‌گیرد. در سال ۲۰۱۳ جایزه نوبل اقتصاد به اقتصاددانی به‌نام رابرت شیلر رسید که تأثیر رفتارهای غیر عقلایی سرمایه‌گذاران را در بازار سرمایه بررسی می‌کرد.

مطالبی که ایشان می‌گوید مرتبط با اتفاقاتی است که امروزه در بازار ایران می‌افتد. در اقتصاد رفتاری، رفتاری داریم که به آن Herding یا رفتار توده وار (هجومی) گویند. شیلر بازار آمریکا و شاخص بورس S&P ۵۰۰ را بررسی کرد و نشان داد که قیمت این شاخص بورس زمان زیادی دارد ولی به قدری زیاد است که با تغییراتی که در ارزش ذاتی شرکت‌ها اتفاق می‌افتد قابل توضیح نیست. فرض کنید قیمت شرکت X به‌خاطر یک اتفاق اقتصادی مثلاً گرفتن وام زیاد یا امضا کردن قرارداد خارجی ۱۰ درصد افزایش می‌یابد، یکسری افراد در بازار هستند که ارزش ذاتی شرکت را محاسبه و شروع به خرید می‌کنند، سپس قیمت شرکت هم کم کم رشد و به دنبال آن شرکت توجهات را به سوی خود جلب می‌کند. هر اندازه فرآیند رشد قیمت طولانی‌تر شود افراد بیشتری برای خرید هجوم می‌آورند و به سمت این سهم می‌روند. نهایتاً ممکن است قیمت ذاتی شرکت فقط ۱۰ درصد بالا رود ولی این مدل اقتصاد رفتاری نشان می‌دهد که قیمت می‌تواند تا ۳۰۰ درصد هم بالا رود.

وی تصریح کرد: در حال حاضر این اتفاق در ایران در حال رخ دادن است. این اتفاق قبلاً در دهه ۱۳۴۰ در کشور هلند در خصوص قیمت گل لاله اتفاق افتاد است، که در این «جنون لاله» ارزش پیل گل لاله

تب سهامداری و لרزش بورسی

پیامدهای جهش ناگهانی بورس از منظر اقتصاد رفتاری در گفت‌وگو با محمد مهدی موسوی متخصص بازارهای مالی بررسی شد

حسین نقی‌زاده، ایران

گله‌وار به یک سو متمایل می‌شود. یک روز به سوی بازار مسکن، یک روز به سوی دلار و یک روز به بازار بورس تغییر جهت می‌دهد. غول نقدینگی منجر به تورم می‌شود. سرمایه داران چون که سرمایه‌هایشان در اثر رفتارهای گله‌وار افزایش می‌یابد، از تورم مصون می‌مانند. افرادی که سرمایه ندارند و جزو طبقه متوسط رو به پایین جامعه هستند، در اثر افزایش تورم ناشی از رشد نقدینگی، قدرت خرید خود را از دست داده و فاصله طبقاتی با یک حالت تصاعدی تشدید می‌شود.

■ **چقدر ممکن است رضایتی که اکنون از بورس و جود دارد بر رضایت از دولت آقای روحانی مؤثر باشد. حتی تغییراتی در معادلات سیاسی به وجود بیآورد. مثلاً بورس به شعارهای انتخاباتی نامزدها در سال آینده وارد شود؟**

از مهم‌ترین مشخصه معادلات بازار سهام، غیر قابل پیش بینی آن است. اگر واقعاً برای تغییر معادلات سیاسی جامعه، بازار سهام را نقشه راه قرار داده‌اند، باید اذعان کرد که بدترین مسیر را انتخاب کردند چراکه بازار بورس غیرقابل پیش بینی است و به مراتب بازار را برای این مقصود بهتر است چون قابل پیش بینی‌تر است. در نتیجه اگر بخواهیم آینده‌ای برای این منظور تصور کنیم که تا چند ماه آینده این رشد دوام دارد و رضایت عمومی را تشدید خواهد کرد، امکان‌پذیر نیست.

■ **پس فکری می‌کنید نمی‌توان از این موضوع به‌عنوان یک دستاورد اقتصادی استفاده کرد؟**

به هیچ وجه و برعکس آن اتفاق خواهد افتاد.

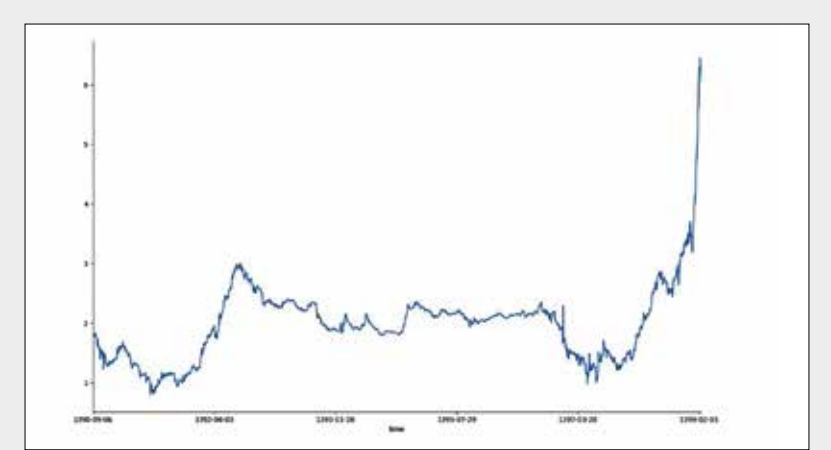
■ **راهکار شمار برای مدیریت فعلی بازار سرمایه و به حداقل رسیدن پیامدها چیست؟**

در حال حاضر باید روی کدهای بورسی یک عملیات آماری انجام شود. از گروه عظیمی از سرمایه‌گذاران بورس که پول اندکی وارد بازار سهام کرده‌اند، نباید غافل باشیم و اینکه ببینیم چگونه می‌توان از آسیبی که متوجه این گروه است جلوگیری کنیم. اینکه بعداً نقدینگی را چگونه مهار کنیم، صورت مساله حاضر نیست. مهم این است که نارضایتی عمومی در این شرایط به وجود نیابد. در نهایت مدیران بازار سرمایه و دولت، ناگزیرند که به بازار در حال ریزش است نگاهمی‌کنند. امیدوارم این کار را به‌صورت آگاهانه انجام دهند تا از افرادی که درآمد کمتری داشته و سهم دارند، نگرانی کمتری وجود دارد، از سامانه سهام شکست خوردند و وضعیتش متفاوت است. نگرانم توده بزرگی از مردم از خطری که سیلاب نقدینگی شکل می‌گیرد، هر بار به دلیل رفتارهای

سیاسی، اجتماعی و اقتصادی، حتی بدتر چون اینجا جمعیت بیشتری درگیر شده‌اند؟

نگرانی من این است که اتفاقی شبیه مؤسسات مالی به وجود بیاید که پیامدهای ناخوشایندی برای کشور دارد. زمانی که نرخ بهره ۱۵ درصد است و (P/E) بازار از این میزان فراتر رود، سرانجام بازار تا حدی رشد کرده و سپس ثابت می‌شود. اینکه در یک میزان مشخصی تثبیت می‌شود یا فرو می‌ریزد تنها به یک عامل بستگی دارد و آن (P/E) یعنی تقسیم قیمت به عایدی بازار است. اگر شرکتی به ۱ تومان در سال سود بدهد پس از اتمام رشد قیمت، افراد سهم خود را می‌فروشند چراکه نرخ بهره بانکی سود بیشتری ارائه می‌دهد. در نتیجه زمانی که فشار فروش افزایش می‌یابد، قیمت سهام افت می‌کند. در موقعیتی که (P/E) بازار به قدری زیاد شود که با میزان سود بانکی مطابقت نداشته باشد، در این هنگام قطعاً بازار ریزش می‌کند. از آنجایی که نرخ بهره را در وهله‌ای که نرخ تورم فراینده است،

چند اتفاق بعد از این داستان رخ خواهد داد. یکی اینکه ناخوشنودی بزرگی در جامعه ایجاد خواهد شد که امیدوارم افراد توجه کنند و مواظب این موضوع باشند. ما بحثی به‌نام Market maker یا بازار گردان داریم یعنی کسی که بازار را تنظیم می‌کند. هنگام رشد غیر منطقی بازار، بازار گردان سهام را عرضه می‌کند تا بازار

همانطور که در نمودار مشاهده می‌شود نسبت شاخص بورس به قیمت دلار در سال‌های ۹۱ تا ۹۲ افزایش یافت. از اوایل سال ۹۳ تا ۹۵، این نسبت تقریباً ثابت می‌ماند چراکه نوسانات قیمت ارز در این دوره کاهش یافت. از اوایل سال ۹۷ قیمت ارز رو به افزایش نهاد و بنابراین نسبت شاخص بورس به دلار در ابتدا افت می‌کند و سپس روند صعودی به خود می‌گیرد. این بدان معناست که افزایش قیمت دلار، با یک تأخیر، به شاخص بورس اثر می‌گذارد و موجب ایجاد روند صعودی آن می‌شود.

نمی‌توان کاهش داد، کاملاً مشخص است که بازار در این موقعیت ریزش خواهد کرد. محتمل‌ترین مقوله‌ای که باید مد نظر داشت این است که خطا در هر سیستمی ممکن است به‌وجود آید. وقت آن است برای اتفاقی که قرار است بیفتد تصمیمی بگیریم که مانع از ایجاد نارضایتی عمومی شود. در واقع اینجا سرمایه اجتماعی در معرض خطر است.

■ **اینکه ابراز نگرانی کردید که شاید این کار پیامدهایی همچون اتفاقات سال ۹۷ تا ۹۸ داشته باشد در این مورد بیشتر توضیح دهید.**

زمانی که سیلاب نقدینگی شکل می‌گیرد، هر بار به دلیل رفتارهای

پذیر در حوزه صنایع دانش بنیان یا ابزارهای مالی مشتقه انجام شود. ولی شرایط کنونی سرمایه‌گذاری در بازار بورس بدون سترسازی مناسب، موجب هیجان در سهام شده است. فکر می‌کنم این شکست حباب در ایران می‌افتد ولی زمان آن مشخص نیست اما اگر دامنه نوسان‌ها را باز بگذارند بیشتر از ۶ ماه طول نمی‌کشد. ■ **بخش قابل توجهی از تازه‌واردان بورس را افرادی تشکیل می‌دهند که پس اندازی ندارند و با فروش ماشین و خانه خود به امید چرب‌پز شدن آن سرمایه‌گذاری کرده‌اند. ترکیدن حباب بورس با چنین سهام‌دارانی چه تبعات اقتصادی- اجتماعی برای کشور به همراه دارد؟**

چند اتفاق بعد از این داستان رخ خواهد داد. یکی اینکه ناخوشنودی بزرگی در جامعه ایجاد خواهد شد که امیدوارم افراد توجه کنند و مواظب این موضوع باشند. ما بحثی به‌نام Market maker یا بازار گردان داریم یعنی کسی که بازار را تنظیم می‌کند. هنگام رشد غیر منطقی بازار، بازار گردان سهام را عرضه می‌کند تا بازار

غیر منطقی رشد نکنند. اگر بازار کنترل نشود و رشد به جای خطرناکی برسد که افراد لوازم ضروری زندگی خود را از دست بدهند، در آینده سخت خواهد بود که مردم را به سمت بازار امیدوار شود داشت و اعتماد عمومی به بازار را تاسال‌ها از دست خواهیم داد. مورد دوم ممکن است این سرمایه‌گذاری به سمت‌هایی برود که برای اقتصاد ایران مغرب باشد. اگر قیمت‌های سرمایه‌گذاری ایران به باید به سمت سوداگری در بازار ایران رشد کند، متأسفانه به تولید ما هم ضرر وارد خواهد کرد.

■ **به نظر شما پیامد این موضوع اقتصادی‌های اجاره به و فرآیند تسهیلات مالی اعتباری باشد با همان پیامدهای**

اختلاف ۱۸ میلیونی سهامداران عدالت بین سازمان خصوصی سازی و تعاونی‌ها

معاون سازمان خصوصی سازی در مورد اینکه چه تعداد از شهروندان با داشتن برگه دعوتنامه سهام عدالت سهامدار نشده‌اند، گفت: حدود ۱۰۸ میلیون نفر در کشور وجود دارند که برگه دعوتنامه سهام عدالت را دارند، اما مراحل ثبت را به‌صورت کامل طی نکرده‌اند. علایی در مورد اینکه مهم‌ترین دلایل عدم ثبت مراحل برای سهامداران چیست، گفت: دلایل متعددی وجود داشته، ممکن است سامانه سهام عدالت شهرستان با تأخیر عمل کرده، یا اطلاعات سجلی افراد را به‌صورت کامل در اختیار نداشته، در نتیجه مراحل ثبت نهایی مشمول عدالت به‌صورت کامل طی نشده است و امروز آن فرد به‌عنوان سهامدار عدالت شناخته نمی‌شود. به گفته معاون سازمان خصوصی سازی در حال حاضر فقط همان ۴۹ میلیون و ۱۱۱ هزار و ۴۷۱ نفری که با وارد کردن کد ملی خود در سامانه سهام عدالت حضور دارند، به‌عنوان سهامدار عدالت شناخته می‌شوند. وی همچنین در مورد اینکه تاکنون چه تعداد افراد با وارد شدن به سامانه سهام عدالت سازمان خصوصی روش مدیریت مستقیم سهام عدالت را

انتخاب کرده‌اند، گفت: در این زمینه نمی‌توانیم آمار بدهیم، چون ممکن است تلقی اعمال نظر شود، اما از ۸ اردیبهشت که این فرصت پیش آمده تا ۸ خرداد ماه سال جاری ادامه دارد و به‌هیچ وجه زمان یک ماهه تمدید نمی‌شود. وی این را هم گفت: هر یک از مشمولان سهام عدالت که وارد سامانه نشده و روش مدیریت مستقیم را انتخاب نکنند، قهراً به‌عنوان انتخاب روش غیرمستقیم مدیریت سهام عدالت شناخته می‌شوند، یعنی سهام آنها از طریق شرکت‌های سرمایه‌گذاری استانی سهام عدالت و در بورس اوراق بهادار تهران مدیریت خواهد شد. به گزارش فارس، پیش از این نیز محمدرضا جودکی مدیرعامل شرکت سرمایه‌گذاری سهام عدالت استان تهران در جمع خبرنگاران اعلام کرد، متأسفانه حدود ۲۰۱ تا ۲۱۰ میلیون نفر از سهامداران عدالت در کشور وجود دارند که به دلیل اختلاف ریز در ثبت مشخصات سجلی افراد که بین شرکت‌های تعاونی شهرستانی یا استانی یا سازمان خصوصی سازی وجود دارد، از سامانه سهام عدالت حذف شده و اکنون به‌عنوان سهامدار عدالت شناخته نمی‌شوند. **فارس**